A L B A N I A N

Basic Course

Volume VIII

Lessons 73 - 90

February 1969
Revised November 1982

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

PREFACE

This is Volume 8 of the 10-volume Albanian Basic Course. It is the largest volume, containing 18 lessons. The subjects range from the seasons in Albania to the Korean War.

The format is a little different from previous volumes. Each lesson begins with a longer Dialogue than usual. This is because the Dialogue tells a story that would be incomplete if shortened. After reading the entire Dialogue, the student will be given approximately half of it to memorize.

The Dialogue is followed by a Grammar Review which has been added to refresh the student's memory.

Next is the Reading Text, the basis for the Dialogue. The student is expected to read this Text at home and come to class prepared to answer questions about it.

Each lesson concludes with two familiar parts: Homework and Vocabulary.

TABLE OF CONTENTS

Lesson		Page
73	THE CHESTNUT CLUB	1
	Features: The imperfect subjunctive preceded by simple past	
74	THE PIPE AND THE DOG	15
	Features: Verbal nouns of the group ending with (m) je	
	The present perfect tense of the admirative mode	
75	TWO STORIES (one sad and one humorous)	30
	Features: Neuter nouns	
76	RELIGIOUS HOLIDAYS IN ALBANIA	43
	Features: Review of fractions	
	Some conjunctions that go with the subjunctive mode	
77	THE EVIL MISER	56
	Features: Quasi-compounds	
	The interrogative pronoun çfarë	
78	A BAD JOKE	71
	Features: The present progressive	
79	TRAPPED	82
	Features: The present indicative with the present subjunctive	
80	A SAILOR LANDS IN NEW YORK	94
	Features: Direct and indirect speech	
81	WINTER	108
	Features: Review of passive voice (verbs)	

Lesson		Page
82	SPRING	120
	Features: Antonyms	
83	THE RING	132
	Features: The present and past (perfect) conditional	
84	THE FIRST SNOW	143
	Features: Prepositions and cases they take	
	Prepositional phrases	
85	THE WAR IN KOREA	152
	Features: The past and the future progressive	
86	AUTUMN	164
	Features: The second and the third future forms	
87	THE REWARD OF BEING SILENT	176
	Features: The usage of the participle pa with the present participle	
	The declension of the Albanian indefinite noun followed by a possessive pronoun	
88	THE BEAR'S HIDE	187
	Features: The optative mode	
	A review of the formation of conditional sentences	
89	PJERINI (PETER, PETE)	198
	Features: The indicative imperfect tense: for telling stories	
90	SUMMER	209
	Features: Albanian idioms	

PJESA E PARË
DIALOGU

LESSON 73
PART I
DIALOGUE

Klubi i Kështejavet

1. A keni shumë punë në gazetën ku punoni, Zotní Treska?	Jo, unë jam i ngarkuem të shkruej përralla për të qeshë në faqen e mbrendshme të gazetës.
2. Ç'keni pregatitë për nesër?	Kam tregue ngjarjen e "Klubit të Kështejavet". Sigurisht ju do t'a dini at përrallë!
3. Po, unë dij shumë përralla, por këtê të Klubit të Kështejavet nuk më duket t'a kem ndigjue ndonjiherë.	Në Sllobovi ekzistonte dikur Klubi i Kështejavet...
4. Anëtarët e të cilit merreshin me rritjen e kështejavet!	Jo, jo, anëtarët ishin njerëz të dijshëm; këta në rregulloren e tyne kishin caktue që, për t'u-pranue nji anëtár i rí në Klub, ky duhet të tregonte nji përrallë që asnji prej tyne mos t'a kishte ndigjue ndonjiherë.
5. Po, po, e kam ndigjue shumë kohë mâ parë, por nuk më bje në mend fundi. Vazhdoni, ju lutem!	Kandidati fillonte me tregue përrallën e vet dhe, në qoftë se anëtarët e dijshin, ata i a pritshin fjalën në gojë tue bërtitë: "Kështeja, kështeja..."!
6. E kuptoj, kështu që kandidati të tregonte diçka tjetër.	Po. Nji ditë prej ditësh u-paraqit i biri i nji arkeologu të famshëm. Filloi të tregonte nji përrallë që ai e mbante si të rrallë.
7. Mirëpo ata e kishin ndigjue dhe filluen me bërtitë: "Kështeja, kështeja..."!	Pikërisht ashtu ngjau dhe filloi nji tjetër edhe mâ të rrallë, por edhe këtë herë u-ndigjuen fjalët: "Kështeja, kështeja..."!

8.	Natyrisht, filloi për të tretën herë...	Po, por kësaj here ky deshi të tregonte diçka mâ fort për t'i tallë anëtarët se sa për të fitue të drejtën me u-bâ anëtár.
9.	Duket se "kështejat" e anëtarëvet e kishin zemrue kandidatin!	Filloi tue thânë se i ati e kishte pasë marrë me vete në nji ekspedicion arkeologjik dhe se nji ditë kishte pasë vendosë me i vizitue vetë piramidat e atij vendi.
10.	D.m.th. pa t'anë?	Po. Mandej vazhdoi: "Ishte terr e tue zbritë poshtë ndigjova nji zâ që vînte si nëpër dhé. Desha me u-këthye nga frika, por m'erdhi turp".
11.	Natyrisht, ai ngjarjen e tregon me fjalë të frikshme e me hollësí, për të tërhjekë vrejtjen e anëtarëvet.	Ashtu âsht. Zbriti poshtë deri sa e gjeti vendin nga vînte zani. Luejti nji rrasë vorri nga vendi dhe pá nji mumje tue luejtë buzët e tue thânë: "Më këthe përmbys, më këthe përmbys!"
12.	Vazhdoni, vazhdoni, tash më duket se po më bje në mend.	"Pse donte mumja me u-këthye përmbys?" e pyetën anëtarët. "Edhe unë e pyeta mumjen" tha kandidati dhe ajo m'u-përgjegj: "Kështu që anëtarët e Klubit të Kështejavet të m'a puthin shpinën".
13.	Të lumtë! Shumë e bukur dhe e preftë paska qenë tallja e kandidatit.	Mirëpo anëtarët nuk u-zemruen aspak; përkundrazi të gjithë njizani e pranuen kandidatin si anëtár.

THE IMPERFECT SUBJUNCTIVE PRECEDED BY THE SIMPLE PAST

The imperfect tense of the subjunctive mode is used mostly with the simple past indicative mode.

Examples:

Ai deshi të tregonte përrallën, por ...
(He wanted to tell the story, but ...)

Filluen të bërtitshin me zâ të naltë.
(They started to shout in a loud voice[s].)

Ai filloi të flitte, por ia prenë fjalë në gojë.
(He started to talk, but they interrupted him.)

In most cases, the subjunctive corresponds to the English infinitive.

If you see the simple past used with the present subjunctive sometimes, don't be discouraged. Grammar rules are occasionally broken in most languages.

...llë me dy hyrje, Lis, Mat

PJESA E TRETË
COPË LEXIMI

LESSON 73
PART III
READING TEXT

Në Sllobovi, ku ndodhin ngjarjet mâ të çuditshme të botës, ekzistonte edhe nji klub, që quhesh "Klubi i Kështejavet". Për t'u-bâ anëtár i këtij klubi duhesh që kandidati të kallxonte nji përrallë, të cilën, asnji nga anëtarët e klubit mos t'a kishte ndigjue ndonjiherë. Po t'a kishin ndigjue ndonjiherë, bërtitshin të gjithë "Kështeja, kështeja, kështeja"!

Nji kandidat u-paraqit në nji mbledhje të përgjithshme të këtij klubi dhe i u-dha rasa me fillue t'a kallxojë përrallën e vet dhe filloi: "Zotní të ndershëm; ishem njiherë tue udhëtue më nji kalë të bardhë dhe do të kalojshem nji lumë. Kur u-afrova pranë bregut të...", por anëtarët e klubit bërtitën tue i a pré fjalën në gojë: "Kështeja, kështeja"!

Atëherë ky filloi nji përrallë tjetër. "Kishte pasë qenë njiherë nji grue që jetonte në nji shpellë dhe...", por edhe nji herë u-ndie zani i anëtarëvet, që bërtitshin "Kështeja, kështeja"!

Mâ në fund, kandidati pak i mërzitun, i u-lut anëtarëvet me i dhânë rasë t'a mbaronte së kallxuemi përrallën që do të tregonte tash, mbasi ishte nji qind për qind i sigurtë se nuk e kishin ndigjue ndonjiherë, se i kishte ngjá atij vetë dhe se nuk i a kishte kallxue asnji njeriu të gjallë. Dhe për të tretën herë filloi:

"Kur ishem i rí, im át më mori me vete në nji ekspedicion arkeologjik n'Egjipt. Ndërsa im át punonte, vendosa

me vizitue nji nga piramidat e atij vendi. Ishte terr, por kishem nji kandil që lëshonte nji dritë të zbetë e të vogël, sa të shifshem ku të vejshem kambën. Tue zbritë poshtë fillova me ndigjue nji zâ që vînte si nëpër dhé. Sa mâ poshtë që zbritshem aq mâ i qartë vînte tue u-bâ zani. Mâ në fund fillova me i kuptue fjalët "Më këthe përmbys, më këthe përmbys!" dhe ky zâ më bânte me u-dridhë nga frika. Desha me u-këthye, shtati më përqethesh e djersë të ftofta m'a kishin mbulue ballin, por mblodha veten dhe vijova me zbritë. Mbas nji zbritje shumë të gjatë mrrîjta te nji vorr prej nga dukesh se dilte zani. Largova rrasën dhe tmeri e frika m'u-shtuen kur pashë buzët e nji mumje që lëvizshin tue thânë "Më këthe përmbys, më këthe përmbys!" Tue mos dijtë çka të bâj i a preva fjalën në gojë tue e pyetë": "Pse"? Dhe mumja m'u-përgjegj menjiherë: "Kështu që të gjithë anëtarët e Klubit të Kështejavet të vîjnë dhe të m'a puthin shpinën".

Brohorí dhe duertrokitje të mëdhaja shpërthyen në sallën e mbledhjes dhe të gjithë njizani e pranuen kandidatin si anëtár.

QUESTIONS-PYETJE

A ekzistonte në Sllobovi, ku ndodhin ngjarjet mâ të çuditshme të botës, edhe nji klub, që quhesh "Klubi i Kështejavet"? Çka ekzistonte në Sllobovi, ku ndodhin ngjarjet mâ të çuditshme të botës? Ku ekzistonte edhe nji klub, që

quhesh "Klubi i Kështejavet"? Si quhesh klubi që ekzistonte në Sllobovi? Ku ndodhin ngjarjet mâ të çuditshme të botës? Për t'u-bâ anëtár i këtij klubi, a duhesh që kandidati të kallxonte nji përrallë? Kush duhesh të tregonte nji përrallë, për t'u-bâ anëtár i këtij klubi? Pse duhesh të kallxonte nji përrallë kandidati? A duhesh që kandidati të tregonte nji përrallë, të cilën asnji nga anëtarët mos t'a kishte ndigjue ndonjiherë? Çfarë përralle duhesh të tregonte kandidati? Po t'a kishin ndigjue ndonjiherë, a bërtitshin të gjithë "Kështeja, kështeja"? Çka bâjshin të gjithë po t'a kishin ndigjue përrallën ndonjiherë? Qysh bërtitshin të gjithë po t'a kishin ndigjue përrallën ndonjiherë? A u-paraqit nji kandidat në nji mbledhje të përgjithshme të këtij klubi? Kush u-paraqit në nji mbledhje të përgjithshme të këtij klubi? Cili u paraqit në nji mbledhje të përgjithshme të këtij klubi? Çka bâni nji kandidat? A i u-dha rasa me fillue t'a kallxojë përrallën e vet? Kujt i u-dha rasa me fillue t'a kallxojë përrallën e vet? Çka i u-dha rasa me bâ kandidatit? A e filloi përrallën tue thânë: "Zotní të ndershëm; ishem njiherë tue udhëtue më nji kalë të bardhë dhe do të kalojshem nji lumë"? Kush e filloi përrallën e vet tue thânë: "Zotní të ndershëm; ishem njiherë tue udhëtue më nji kalë të bardhë dhe do të kalojshem nji lumë"? Qysh e filloi përrallën kandidati?

Çka ishte tue bâ njiherë kandidati? Çka do të kalonte ky? A filluen me bërtitë anëtarët "Kështeja, kështeja" kur kandidati vijoi tue thânë: "kur u-afrova pranë bregut të..."? Cilët filluen me bërtitë: "Kështeja, kështeja", kur kandidati vazhdoi tue thânë: "Kur u-afrova pranë bregut të..."? Çka bânë anëtarët kur kandidati vijoi tue thânë: "Kur u-afrova pranë bregut të..."? Kur filluen me bërtitë anëtarët? Atëherë a filloi ky nji përrallë tjetër? Kush filloi atëherë nji përrallë tjetër? Çka filloi atëherë kandidati? A e filloi përrallën me fjalët: "Kishte pasë qenë njiherë nji grue që jetonte në nji shpellë dhe..."? Qysh e filloi përrallën tjetër kandidati? Kush e filloi përrallën me fjalët: "Kishte pasë qenë njiherë nji grue që jetonte në nji shpellë dhe..." Por, a u-ndie edhe nji herë zani i anëtarëvet që bërtitshin "Kështeja, kështeja"? Çka u-ndie edhe nji herë? Qysh bërtitshin anëtarët? Mâ në fund, kandidati pak i mërzitun, a i u-lut anëtarëvet me i dhânë rasë t'a mbaronte së kallxuemi përrallën që do të tregonte tash? Kush i u-lut anëtarëvet me i dhânë rasë t'a mbaronte së kallxuemi përrallën që do të tregonte tash? Qysh ishte kandidati, kur i u-lut anëtarëvet me i dhânë rasë t'a mbaronte së kallxuemi përrallën që do të tregonte tash? A tha se ishte nji qind për qind i sigurtë se nuk e kishin ndigjue ndonjiherë? Kush ishte nji qind për qind i sigurtë se nuk e kishin ndigjue ndonjiherë? Cilët nuk e kishin ndigjue ndonjiherë përrallën që do të tregonte kandidati tash? A tha edhe se i kishte ngjá atij vetë e se nuk i a kishte tregue asnji njeriu të gjallë? Kujt i kishte ngjá

e nuk i a kishte tregue asnji njeriu të gjallë? A filloi për të tretën herë me tregue se kur ishte i rí, i ati e mori me vete në nji ekspedicion arkeologjik? Çka filloi të tregonte kandidati për të tretën herë? Kush e mori me vete, kur ishte i rí, në nji ekspedicion arkeologjik? Kur e mori i ati me vete në nji ekspedicion arkeologjik? Kê mori i ati me vete në nji ekspedicion arkeologjik n'Egjipt? Ku e mori i ati me vete kandidatin kur ishte i rí? Ndërsa i ati punonte, a vendosi me vizitue nji nga piramidat e atij vendi? Çka vendosi me bâ, ndërsa i ati punonte? Kur vendosi ai me vizitue nji nga piramidat e atij vendi? Mbasi ishte terr, a kishte nji kandil që lëshonte nji dritë të zbetë sa të shifte ku të vente kambën? Pse kishte me vete nji kandil? Çfarë drite lëshonte kandili? Tue zbritë poshtë, a filloi me ndigjue nji zâ që vînte si nëpër dhé? Kur filloi me ndigjue nji zâ që vînte si nëpër dhé? Çka filloi me ndigjue tue zbritë poshtë? A vînte tue u-bâ mâ i qartë zani, sa mâ poshtë që zbritte? Qysh vînte tue u-bâ zani, sa mâ poshtë që zbritte? Mâ në fund, a filloi me i kuptue fjalët "Më këthe përmbys, më këthe përmbys"? Kur filloi me i kuptue fjalët "Më këthe përmbys, më këthe përmbys"? Çka filloi me kuptue ky, mâ në fund? A e bânte ky zâ me u-dridhë nga frika? Çka e bânte me u-dridhë nga frika? A deshi me u-këthye mbasi shtati i përqethesh e djersë të ftofta i a kishin mbulue ballin? Pse deshi të këthehesh? A e mblodhi veten dhe vazhdoi me

zbritë? Çka bâni ai? Mbas nji zbritje të gjatë, a mrrîjti te nji vorr prej ku dukesh se dilte zani? Kur mrrîjti te nji vorr prej nga dukesh se dilte zani? Ku mrrîjti mbas nji zbritje të gjatë? A e largoi rrasën e vorrit? Cilën rrasë largoi? A i u-shtuen tmeri dhe frika kur pá buzët e nji mumje që lëvizshin tue thânë: "Më këthe përmbys, më këthe përmbys!" Kujt i u-shtuen tmeri dhe frika kur pá buzët e nji mumje që lëvizshin tue thânë: "Më këthe përmbys, më këthe përmbys!" Kur i u-shtuen tmeri dhe frika? Tue mos dijtë çka të bâjë, a i a preu fjalën në gojë tue e pyetë: "Pse"? Kush i a preu fjalën në gojë tue e pyetë: "Pse"? Pse i a preu fjalën në gojë tue e pyetë: "Pse"? A u-përgjegj mumja menjiherë: "Kështu që të gjithë anëtarët e Klubit të Kështejavet të vijnë e të m'a puthin shpinën"? Kush u-përgjegj menjiherë: "Kështu që të gjithë anëtarët e Klubit të Kështejavet të vîjnë e të m'a puthin shpinën"? Qysh u-përgjegj mumja? A shpërthyen në sallën e mbledhjes brohorí dhe duertrokitje të mëdhaja porsa kandidati e mbaroi përrallën së kallxuemi? Ku shpërthyen brohorí dhe duertrokitje të mëdhaja porsa kandidati e mbaroi përrallën së kallxuemi? Çka shpërtheu në sallën e mbledhjes porsa kandidati e mbaroi përrallën së kallxuemi? A e pranuen të gjithë njizani si anëtár? Cilët e pranuen kandidatin si anëtár? Kê pranuen si anëtár të gjithë njizani?

PJESA E KATËRT
DETYRË SHTËPIJE

LESSON 73
PART IV
HOMEWORK

Translate the following sentences into Albanian:

1. He had fallen face down.
2. It was dark when I entered the house.
3. I found the oil lamp on the small table.
4. They wanted to move, but they couldn't.
5. My body was covered with sweat.
6. I started to shiver; I had a pain in my back.
7. This has never happened to me.
8. What's her age? (Use the Albanian noun for "age.")
9. Please don't interrupt me!
10. She doesn't remember the end of the story.

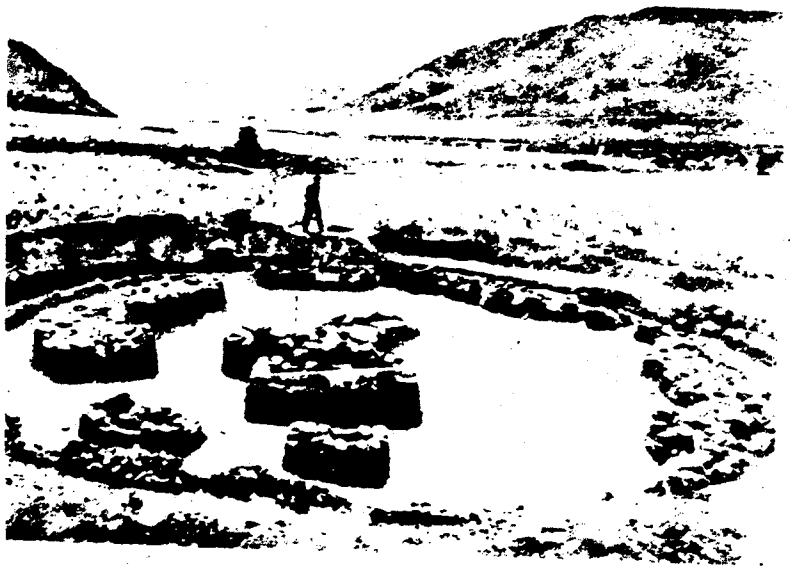

Tumë ilire pas gërmimit – Kënetë (Kukës)

Ojnohe bronxi dhe fibul ilire prej bronxi hekurit)

PJESA E PESTË
FJALORI

LESSON 73
PART V
VOCABULARY

arkeolog, -u arkeologë, -t	(m.)	archaeologist
brohori, -t	(f.)	cheers, acclamation
i, të çuditshëm e, të çuditshme	(adj. m. & f.)	strange, odd; surprising
me u-dashë (më, të, i etj. duhet)	(v.)	to have to...; to be necessary
i, të dijshëm e, të dijshme	(adj. m. & f.)	wise, learned
dikur	(adv.)	long time ago; some day (in the future)
djersë, -a djersë, -t	(f.)	sweat, perspiration
e drejtë, -a të drejta, -t	(f.)	right, justice; truth
me u-dridhë (unë dridhem)	(v.)	to shiver, tremble
duertrokitje, -t	(f. pl.)	applause
me u-dhânë (unë epem)	(v.)	to be given
ekspedicion, -i ekspedicione, -t	(m.)	expedition
me ekzistue (unë ekzistoj)	(v.)	to exist
i, të frikshëm e, të frikshme	(adj. m. & f.)	frightful; coward
i, e, të gjallë të gjalla	(adj. m. & f.)	alive, living; lively, active
hollësí, -ja hollësí, -t	(f.)	thinness, fineness; in pl. details
të kallxuem, -it	(neut.)	narrating; telling
kandil, -i kandila, -t	(m.)	oil lamp, lantern

kështejë, -a kështeja, -t	(f.)	chestnut
me u-lutë (unë lutem)	(v.)	to beg, ask for; to pray
me mbledhë (unë mbledh)	(v.)	to gather, collect; to pick (fruit, flowers, etc.); to add (arithmetic)
me mbledhë veten (unë mbledh veten)	(v.)	to pull oneself together
mumje, -a mumje, -t	(f.)	mummy
ndërsa	(adv.)	while; whereas
me u-ndie (unë ndihem)	(v.)	to be heard; to feel
me u-paraqitë (unë paraqitem)	(v.)	to report to; to introduce oneself; to be introduced
me u-përgjegjë (unë përgjegjem)	(v.)	to answer, reply
përmbys	(adv.)	face down, upside down
me u-përqethë (unë përqethem)	(v.)	to shudder, shiver
pikërisht	(adv.)	exactly
piramidë, -a piramida, -t	(f.)	pyramid
i, e, të preftë të prefta	(adj. m. & f.)	sharp
me puthë (unë puth)	(v.)	to kiss
i, e, të qartë të qarta	(adj. m. & f.)	clear; evident, obvious
rasë, -a rasa, -t	(f.)	occasion, chance, opportunity, case; case (gram.)

rrasë, -a rrasa, -t	(f.)	slab, slate (flat piece of stone)
rritje, -a	(f.)	breeding, rearing, raising, growing cultivation
me shpërthye (unë shpërthej)	(v.)	to break out, break in, burst out, erupt; to disintegrate; to unbutton
shpinë, -a shpina, -t	(f.)	back, spine
shtat, -i	(m.)	body
me u-shtue (unë shtohem)	(v.)	to accrue, grow, increase, multiply
me tallë (unë tall)	(v.)	to laugh at..., make fun of..., tease
tallje, -a tallje, -t	(f.)	mockery, teasing, joke
terr, -i	(m.)	darkness, dark
me tërhjekë vrejtjen (unë tërhjek vrejtjen)	(v.)	to draw one's attention; to reprimand
tmér, -i	(m.)	terror
me vijue (unë vijoj)	(v.)	to continue
vorr, -i vorre, -t	(m.)	tomb, grave
njizani	(adv.)	unanimously
i, e, të zbetë të zbeta	(adj. m. & f.)	pale; dim

<u>Shënime</u>:

me pré fjalën (në gojë) (unë pres fjalën)	(v.)	to interrupt (speaking)

nji ditë prej ditësh		one day
kishte pasë qenë njiherë		once upon a time there was a....
me rá në mend (më, të, i etj. bje në mend)	(v.)	to remember, recall
me ardhë turp (më, të, i etj. vjen turp)	(v.)	to be ashamed; to be shy

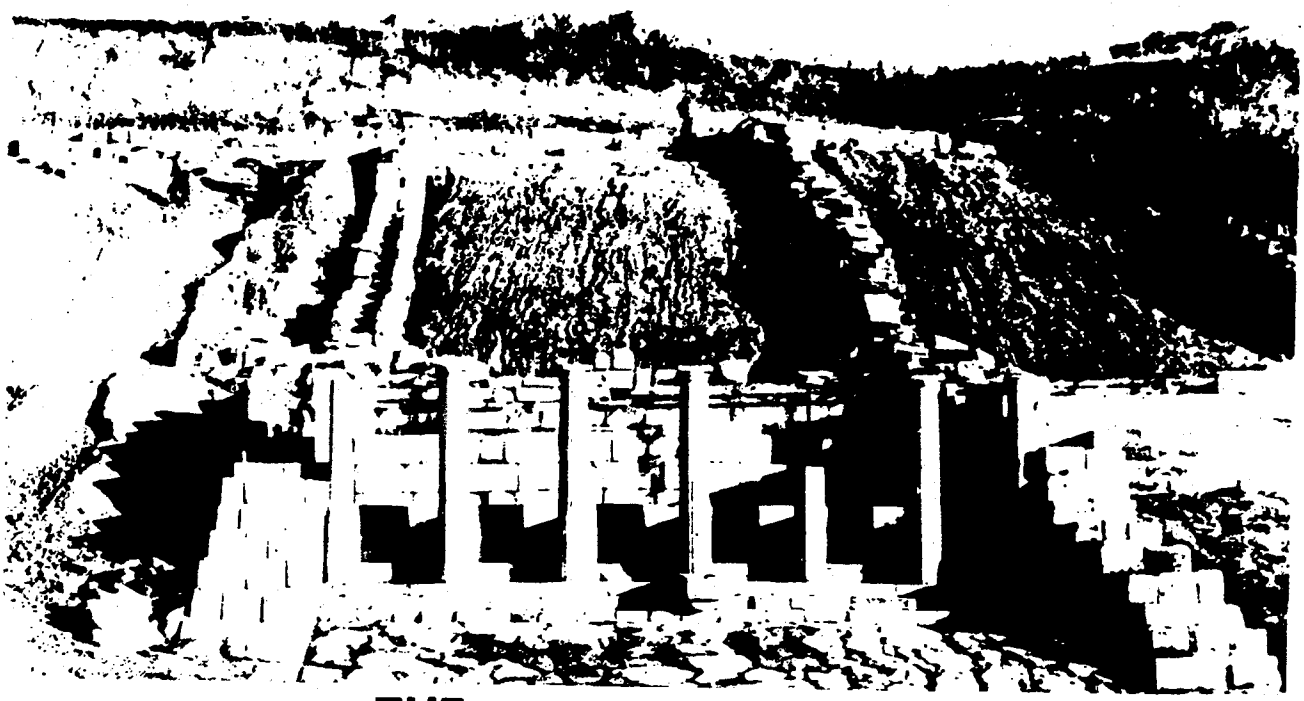

THE MONUMENTAL FOUNTAIN

PJESA E PARË
DIALOGU

LESSON 74
PART I
DIALOGUE

Çibuku e Qeni

1. Hyp këtu, pse po shkon aq larg?	Nga dritorja pashë të shkrueme se n'at vagon âsht i lejuem të pimit e duhanit.
2. Atëherë duhet të shkojmë deri në fund të trenit; zakonisht, aty e lidhin vagonin për pasagjerët që nuk e pijnë duhanin.	S'kemi çka të bâjmë, duhet të shkojmë deri atje, sepse nuk e duroj tymin e duhanit.
3. As unë nuk e pij duhanin, por mue nuk më trazon aspak tymi.	A e di përrallën e zojushës dhe të qenit?
4. Jo, m'a kallxo!	Po, por prit sa të hypim e të zâmë vend.
5. Qe, ky duhet të jetë vagoni ynë.	Qenka pothuejse bosh!
6. Tash që i rregulluem valixhet, m'a trego përrallën!	Nji zojushë, me nji qen në prehën, u-ul në tren pranë nji studenti që po pinte çibuk.
7. Kur pá se studenti po pinte çibuk zojusha u-largue...	Jo, i tha studentit të largohesh, mbasi tymi nuk i pëlqente qenit.
8. A tha me të vërtetë kështu?	Po, bile foli në nji mënyrë të pakândshme.
9. Ç'bâni studenti?	Ai s'luejti prej vendit, por filloi me e thithë çibukun edhe mâ me forcë, tue qitë tym për hundësh e për goje.
10. A ishte i lejuem të pimit e duhanit n'at vagon?	Tamam at gjâ i theksoi studenti, d.m.th. të shkonte në nji vagon tjetër, por ajo i a kapi çibukun dhe i a hodhi nga dritorja.

11. Zojusha s'paska qenë fort e sjellshme!	Ishte nga ato grât pak të shkueme në moshë dhe të pamartueme.
12. Po studenti çka bâni?	Ai, pa bâ as nji as dy, kapi qenin dhe e hodhi po nga ajo dritore.
13. I shkreti qen!	Zojusha filloi të shante, të bërtitte e të qante dhe të gjithë u-çuen më kambë dhe i u-afruen studentit.
14. A mos deshën vallë t'a hjedhin studentin nga dritorja?	Ndoshta, por për fat të mirë, n'at çast treni mrrîjti në stacion dhe u-ndal.
15. Dhe zojusha zbriti të merrte qenin dhe studenti çibukun...	Jo. Të gjithë zbritën tue shikue nga fundi i trenit dhe panë qenin tue ngá në drejtim të tyne; diçka i varesh prej gojës. A mund t'a marrish me mend se çka ishte ajo gjâ që varesh?
16. Sigurisht se po: çibuku!	Ashtu kujtuen edhe të tjerët.
17. Çka tjetër mund t'ishte?	Gjuha e vet!
18. Nga e gjithë kjo ngjarje më vjen keq për qenin e pafajshëm.	Treni po lëviz; na qoftë udha e mbarë!
19. Shpresoj mos të na ulet afër ndonji student me çibuk!	Na s'kemi qen, por mund të na i hjedhi valixhet nga dritorja.

VERBAL NOUNS OF THE GROUP ENDING WITH (m)je

1. This is an important noun group which we covered in the previous volume. Because of its importance, we will review it for reinforcement and retention.

Nouns derived from verbs ending in single long vowels (such as a, e, i, u, y, and the diphthong ye) are formed by adding the suffix (m)je to the infinitive.

Example:

me lá	(to wash)	lamje	(washing)
me pré	(to cut)	premje	(cutting)
me shkri	(to melt, smelt)	shkrimje	(melting, smelting)
me pru	(to bring)	prumje	(bringing)
me ndërhŷ	(to interfere)	ndërhŷmje	(interference)
me fye	(to insult)	fyemje	(insult)

Actually the suffix je (without the m) could be attached to almost any infinitive ending in a consonant to form a noun.

So we see once again that the verb is a very important and productive part of speech.

THE PRESENT PERFECT TENSE OF THE ADMIRATIVE MODE

2. As we learned before, Albanian has a verb mode (or mood) that English doesn't: the mode of surprise or the "admirative" mode (an English misnomer).

It usually has two tenses: present (which we already know) and present perfect.

The present perfect tense is used with the auxiliary verbs paskam, "to have," or qenkam, "to be," in the present tense admirative or surprise mode, plus the infinitive (participle) of the verb you want to use.

For example, you have opened your window to see snow on the ground. If it was unexpected and you were surprised, you might exclaim: Paska ra bore! "Why it has snowed!"

If you happened to be at the scene of a murder, you wouldn't say: Ky njeri ka vdekë, "This man has died/is dead," unless you had some previous knowledge about his death. In this case, the Albanian police might like to question you. But we shall presume that you know nothing about it and want to go home; then you might say: Ky njeri paska vdekë! "Oh, this man is really dead!"

Partial view of the Shkodra fortress, one of the oldest Albanian castles.

PJESA E TRETË
COPË LEXIMI

LESSON 74
PART III
READING TEXT

Në nji qytet të vogël, jo shumë larg Bostonit, banonte Nexhati me prindët e tij. Nexhati ndiqte nji shkollë mjeshtrísh në Boston. Çdo mëngjes, merrte trenin për të shkue në shkollë. Kishte zgjedhë degën e zdrukthëtarís. Kishte vendosë me u-bâ zdrukthëtari mâ i mirë i asaj krahine. Ishte i pari i klasës si në teorí ashtu edhe në praktikë. E kishte marrë me qejf punën dhe nuk i vînte aspak e rândë. Kishte fillue të blente edhe veglat mâ të mira. Kishte blé disa zdruktha, sharra, turjela etj., të cilat i ruente si sŷt e ballit dhe kujdesohesh shumë për to.

I ati kishte nji dyqan ku shitte voj, benzinë dhe pjesë të ndryshme automobilash. Ishte mjaft i pasun.

Nexhatit i kishte hŷ në krye edhe me mësue me pí çibuk, dhe kur merrte trenin, shkonte në vagonin ku të pimit e duhanit ishte i lejuem. Nxirte kutín e duhanit dhe mbasi e mbushte çibukun mirë e mirë, e ndizte tue e thithë me të gjithë fuqín e mushkënivet të tija. Nganjiherë i kalonte tymi përtej fytit dhe kollesh, por, megjithatê, s'hiqte dorë. I ishte mbushë mendja me e mësue. I dukesh vetja sikur t'ishte nji njeri me rândësí me çibuk.

Nji ditë, u-ul pranë tij nji zojushë, pak e shkueme në moshë, e cila mbante nji qen në prehën. Porsa u-ul i tha, në nji mënyrë të pakândshme, mos të pinte duhan sepse nuk i pëlqente qenit. Mbasi nuk i pëlqeu as mënyra e të folunit dhe as zojusha, i tha vetëm se mbasi nuk i pëlqente qenit

duhani, mund të shkonte në nji vagon ku pimja e duhanit ishte e ndalueme, dhe vijoi me e thithë çibukun edhe mâ me forcë, tue qitë tym për hundësh e për goje.

Zojusha s'luejti prej vendit. I tha edhe nja dy herë tjera mos të pinte duhan, po n'at mënyrë e po me at zâ, por Nexhati nuk u vûni vesh fjalëvet të saja. Ishte zani i nji njeriu që mëninte (urrente) çdo gjâ që u epte gëzim të tjerëve dhe prandej, ai jo vetëm që nuk i ishte bindë, por ishte mundue me bâ të kundërtën.

Pak para se të mrrînte treni në stacion, zojusha tue e pasë humbë durimin, i a hoqi studentit çibukun prej gojës dhe i a hodhi jashtë nga dritorja. Studenti për pak kohë mbeti shtang, por mandej s'bâni as nji as dy, kapi qenin dhe e hudhi jashtë prej dritores. Zojusha filloi të bërtitte e të shante. Të gjithë u-çuen më kambë, filloi nji shamatë e nji zhurmë e madhe dhe zojusha kishte fillue me qá. Ndërsa pasagjerët i kërkojshin spiegime studentit, treni u-ndal. Kishte mrrîjtë në stacion. Zbritën të gjithë tue shikue në drejtim prej nga kishte ardhë treni. Kur, çka me pá! Qeni ishte tue ngá në drejtim të tyne e prej gojës së tij shifesh nji gjâ që varesh përjashta: ishte ...gjuha.

QUESTIONS-PYETJE

A banonte Nexhati me prindët e tij në nji qytet të vogël, jo shumë larg Bostonit? Prej cilit qytet nuk ishte larg qyteti i vogël, në të cilin banonte Nexhati me prindët e tij? Ku banonte Nexhati me prindët e tij? A ndiqte Nexhati nji

shkollë mjeshtrísh në Boston? Ku gjindesh shkolla që ndiqte Nexhati? Çfarë shkolle ndiqte Nexhati? A merrte trenin çdo mëngjes për të shkue në shkollë? Çka merrte Nexhati çdo mëngjes për të shkue në shkollë? Sa herë në javë e merrte trenin Nexhati? A kishte zgjedhë degën e zdrukthëtarís? Çfarë dege kishte zgjedhë? A kishte vendosë me u-bâ zdrukthëtari mâ i mirë i asaj krahine? Çka kishte vendosë me u-bâ Nexhati? Kishte vendosë me u-bâ zdrukthëtari mâ i mirë i cilës krahinë? A ishte i pari i klasës si në teorí ashtu edhe në praktikë? Ishte i pari i klasës si në teorí ashtu edhe në çka tjetër? Në çka ishte Nexhati i pari i klasës? A e kishte marrë me qejf punën? Çka kishte marrë me qejf? A i vînte ndopak e rândë? Pse nuk i vînte aspak e rândë puna? A kishte fillue të blente edhe veglat mâ të mira? Çka kishte fillue të blente? Çka kishte fillue të bânte? A kishte blé disa zdruktha, sharra, turjela etj.? Çka kishte blé? A i ruente këto si sŷt e ballit? Qysh i ruente? A kujdesohesh shumë për to? Sa vegla kishte blé? Si kujdesohesh për to? A kishte i ati nji dyqan? A shitte voj, benzinë dhe pjesë të ndryshme automobilash? Kush kishte nji dyqan ku shitte voj, benzinë dhe pjesë të ndryshme automobilash? Çka kishte i ati? Çka shitte i ati n'at dyqan? A ishte mjaft i pasun? Kush ishte mjaft i pasun? A i kishte hŷ në krye Nexhatit me mësue me pí çibuk? Kujt i kishte hŷ në krye me mësue me pí çibuk? Çka i kishte hŷ në krye Nexhatit me mësue? Kur merrte trenin, a shkonte në nji vagon ku të pimit e duhanit ishte i lejuem?

Në cilin vagon shkonte Nexhati kur merrte trenin? A e nxirte kutín e duhanit dhe e mbushte çibukun mirë e mirë? Kush e nxirte çibukun dhe e mbushte mirë e mirë? Çka bânte ai dhe e mbushte çibukun mirë e mirë? Qysh e mbushte çibukun? Mbasi e mbushte, a e ndizte tue e thithë me të gjithë fuqín e mushkënivet të tija? Çka bânte Nexhati porsa hŷnte në vagonin ku të pimit e duhanit ishte i lejuem? A i kalonte tymi përtej fytit nganjiherë? Pse kollesh Nexhati? Çka i kalonte përtej fytit nganjiherë dhe kollesh? Por, megjithatë, a hiqte dorë? Nga çka nuk hiqte dorë Nexhati? Pse nuk hiqte dorë? A i ishte mbushë mendja me e mësue? Çka i ishte mbushë mendja me mësue? A i dukesh vetja sikur t'ishte nji njeri i rândësishëm me çibuk? Qysh i dukesh vetja me çibuk? A u-ul pranë tij, nji ditë, nji zojushë pak e shkueme në moshë? Kush u-ul pranë tij nji ditë? A ishte e ré zojusha që u-ul pranë tij nji ditë? A mbante zojusha në prehën nji qen? Çka mbante në prehën zojusha? A i tha, porsa u-ul mos të pinte duhan? A i a tha këto fjalë në nji mënyrë të pakândshme? Në çfarë mënyrë i a tha këto fjalë zojusha? A i tha mos të pinte duhan se nuk i pëlqente qenit? Çka i tha Nexhatit zojusha? Pse i tha mos të pinte duhan? A i pëlqeu Nexhatit mënyra e të folunit? Po zojusha, a i pëlqeu? Çka nuk i pëlqeu Nexhatit? A i u-përgjegj Nexhati se mbasi nuk i pëlqente qenit duhani, mund të shkonte në ndonji vagon ku pimja e duhanit ishte e ndalueme? Ku i tha zojushës me shkue? Pse i u-përgjegj në kët mënyrë? Si i u-përgjegj zojushës Nexhati? A vijoi me e thithë çibukun edhe mâ me forcë tue qitë tym për

hundësh dhe për goje? Çka vazhdoi me bâ Nexhati? Qysh vazhdoi me e thithë çibukun? Nga qitte tym? A luejti zojusha prej vendit? Prej nga nuk luejti zojusha? A i tha edhe nja dy herë tjera mos të pinte duhan? Kujt i tha edhe nja dy herë tjera mos të pinte duhan? A i tha po n'at mënyrë e po me at zâ? Në ç'mënyrë i tha edhe nja dy herë tjera mos të pinte duhan? A u vûni vesh fjalëvet të saja Nexhati? Cilave fjalë nuk u vûni vesh Nexhati? A ishte zani i nji njeriu që mëninte çdo gjâ që u epte gëzim të tjerëve? Kush urrente çdo gjâ që u epte gëzim të tjerëve? Zani i çfarë njeriu ishte? A i ishte bindë Nexhati urdhënit të zojushës? Për çfarë arsyeje nuk i ishte bindë Nexhati zojushës? A ishte mundue me bâ të kundërtën? Jo vetëm që nuk i ishte bindë, por ishte mundue me bâ çka? Pse ishte mundue me bâ të kundërtën? A e humbi durimin zojusha? Çka humbi zojusha? A i a hoqi studentit çibukun prej gojës dhe i a hodhi jashtë nga dritorja? Çka i hoqi studentit prej gojës dhe i a hodhi jashtë nga dritorja? Pak para se të mrrînte treni në stacion, a i a hoqi studentit çibukun prej gojës dhe i a hodhi jashtë nga dritorja? A i a hodhi çibukun jashtë nga dritorja mbasi e pati humbë durimin? Çka i hoqi prej gojës studentit zojusha? Ku i a hodhi çibukun? Pse e bâni këtë gjâ zojusha? Çka bâni zojusha mbasi e pati humbë durimin? A mbeti shtang studenti për pak kohë? Si mbeti studenti për pak kohë? Kush nuk bâni as nji as dy, kapi qenin dhe e hodhi jashtë prej dritores? Çka hodhi jashtë prej dritores studenti? Ku e hodhi studenti qenin? A filloi të bërtitte e të shante zojusha? Çka filloi të bânte zojusha?

A u-çuen të gjithë më kambë? Kush u-çue më kambë? A filloi nji shamatë e nji zhurmë e madhe? Ku filloi nji shamatë e nji zhurmë e madhe? A kishte fillue me qá zojusha? Kush kishte fillue me qá? Çka kishte fillue me bâ zojusha? A u-ndal treni ndërsa pasagjerët i kërkojshin spiegime studentit? Çka u-ndal ndërsa pasagjerët i kërkojshin spiegime studentit? Çka ngjau ndërsa udhëtarët i kërkojshin spiegime studentit? A kishte mrrîjtë treni në stacion? Çka kishte mrrîjtë në stacion? Ku kishte mrrîjtë treni? A zbritën të gjithë? Çka bânë të gjithë? A zbritën të gjithë tue shikue në drejtim prej nga kishte ardhë treni? Të gjithë zbritën tue bâ çka në drejtim prej nga kishte ardhë treni? Në cilin drejtim ishin tue shikue të gjithë? A e panë qenin tue ngá në drejtim të tyne? Çka panë tue ngá në drejtim të tyne? A shifesh nji gjâ që varesh përjashta gojës së qenit? Çka shifesh që varesh përjashta gojës së qenit? A u-çuditën njerzit kur e panë qenin tue ngá në drejtim të tyne? A u-çuditën edhe mâ tepër kur panë se prej gojës së tij shifesh nji gjâ që varesh përjashta? A ishte çibuku që varesh përjashta gojës së qenit? Çka ishte? A ishte çibuku, apo gjuha e tij që varesh përjashta? A kujtuen nji herë të gjithë se ishte çibuku?

Translate the following sentences into Albanian:

1. This is one of the most beautiful sights I have ever seen. (Use the verbal noun ending in (m)je.)
2. In this region, there isn't a single good cabinetmaker.
3. My car needs oil and gasoline.
4. In that shop they sell saws and planes.
5. The smoke could be seen beyond the hill.
6. Why, he is not here; he has gone!
7. I don't hate anybody.
8. The traveler started to scold me without having any reason.
9. Do you have some milk?
10. I want to go abroad.

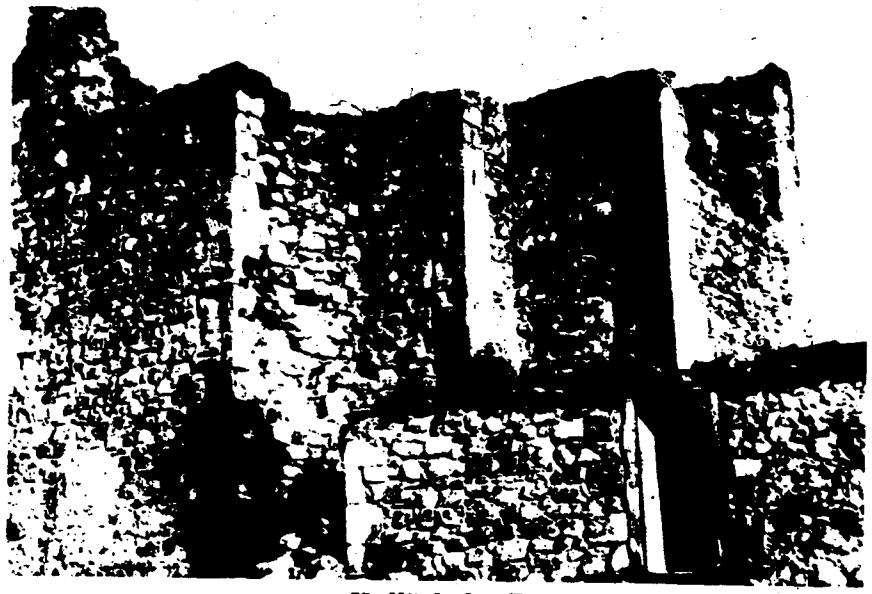

Kullë kala, Patin, Mat Fotot: Autori

PJESA E PESTË
FJALORI

LESSON 74
PART V
VOCABULARY

benzinë, -a	(f.)	gasoline
bile	(conj.)	as a matter of fact
me u-bindë (unë bindem)	(v.)	to be convinced, persuaded; to obey
çast, -i çaste, -t	(m.)	instant, moment
durim, -i	(m.)	endurance, patience
për fat të mirë	(adv.)	fortunately
të folun, -it	(neut.)	speaking, talking
gëzim, -i gëzime, -t	(m.)	joy, pleasure
me hjedhë (unë hjedh)	(v.)	to throw, toss
me u-kollë (unë kollem)	(v.)	to cough
i, të lejuem e, të lejueme	(adj. m. & f.)	permissible, allowed
me mbetë shtang (unë mbes shtang)	(v.)	to be dumbfounded, petrified, stunned
megjithatê	(conj.)	nevertheless
me mënî (unë mënij)	(v.)	to hate
me u-mundue (unë mundohem)	(v.)	to try, make an effort, struggle
me ndezë (unë ndez)	(v.)	to light, ignite; to turn on (a light, a stove, an engine, etc.)
i, të pafajshëm e, të pafajshme	(adj. m. & f.)	innocent